

Павло РЯБІКІН,
*Надзвичайний і Повноважний Посол України
в Китайській Народній Республіці*

ВІДНОВЛЕННЯ МОСТІВ СПІЛКУВАННЯ З КИТАЄМ

— *Ваша Високоповажносте, окресліть, будь ласка, головні досягнення та перспективи діяльності Посольства України в КНР.*

— Китай почав активніше долучатися до пошуку шляхів припинення російської агресії проти нашої держави. Три раунди човникової дипломатії спецпредставника Уряду КНР Лі Хуея, під час двох з яких він приїжджав до України, поживавили політичний українсько-китайський діалог і накреслили плани щодо його посилення.

Війна проти України заважає розвитку міжнародної торговельно-економічної співпраці. Китай поступово замінює товарну номенклатуру в торгівлі з Україною іншими джерелами експорту. Проте ми намагаємося повернути товарообіг на довоєнний рівень і надаємо значну увагу таким питанням, як збільшення обсягів українського експорту та розширення товарних позицій вітчизняної продукції, яку постачають на китайський ринок. Саме це обговорювали на сьомому засіданні Підкомісії з питань торговельно-економічного співробітництва на чолі із заступниками міністрів економіки України та Китаю, яке відбулося в липні 2023 року в Пекіні і стало нагодою для першого за останні кілька років офіційного візиту української делегації в Китай.

Серед подальших завдань — відновлення сталого політичного діалогу на високому і найвищому рівнях та розвиток практичної взаємодії між двома країнами в різних сферах і напрямках.

— *Коментуючи Ваше призначення, Міністр закордонних справ Дмитро Кулеба наголосив, що Ваше завдання «в тому, щоб у нас були тисячі мостів спілкування з Китаєм». Яких успіхів у розбудові діалогу на різних рівнях вдалося досягнути та які виклики доводиться долати?*

— Китай — величезна країна з другою у світі економікою. З 2011 року Україна та КНР встановили рівень стратегічного партнерства, і наша комунікація повинна йому відповідати.

Лідери України та Китаю мали дві телефонні розмови, і, на мою думку, настав час для їхньої особистої зустрічі. Найбільш реальним це було б на полях міжнародних форумів найвищого рівня.

Давно назріла потреба в проведенні змістовної та якісної зустрічі очільників зовнішньополітичних відомств, ще одного засідання Міжурядової комісії зі співробітництва.

Попри воєнні дії в Україні ми сподіваємося на відновлення міжлюдських та освітніх обмінів. Саме це формує потужну основу для майбутніх українсько-китайських відносин, які дадуть вигоду обом народам.

— *Як Ваш професійний досвід, зокрема на посаді Міністра з питань стратегічних галузей промисловості, допомагає Вам виконувати нинішні завдання в Китаї?*

— Я не вважаю себе кар'єрним дипломатом, хоч і маю профільну освіту та певний досвід роботи в цій сфері. Тривалий час я займався політикою, був членом Парламенту, очолював органи центральної виконавчої влади. Набутий досвід завжди допомагав мені долати виклики та завдання, які поставали переді мною на кожній наступній відповідальній посаді.

— *Як Ви оцінюєте динаміку торговельно-промислових відносин України і Китаю? Які українські товари та технології могли б мати попит у Китаї?*

— Китай був і досі залишається найбільшим торговельним партнером України до повномасштабного вторгнення РФ на територію нашої держави. Через переривання логістичних ланцюгів унаслідок блокування з боку Росії наших портів, основних транспортних воріт для українського експорту і значної частини імпорту з Китаю, обсяг торгівлі між двома країнами суттєво впав у перший рік агресії. Однак спочатку зернова ініціатива, яка діяла до липня 2023 року, а тепер і можливості українського морського коридору дали змогу почати відновлення наших експортних потоків, насамперед сільськогосподарської та харчової продукції.

Важливо зазначити, що українська експортна номенклатура сьогодні вкрай недиверсифікована: лівову частку складають зерно, рослинний шрот, олія, хоча до війни ми також активно експортували руди, чорні метали, товари інших категорій. З Китаю ж Україна імпортує переважно техніку, обладнання та машини, тобто продукцію з високою доданою вартістю.

Основними викликами на шляху диверсифікації нашого експорту сьогодні є нестабільність морських маршрутів і супутні ризики, які

сильно обмежують можливості розширення торгівлі промисловими непродовольчими товарами, а також насиченість китайського ринку висококонкурентною продукцією як власного, так й іноземного виробництва. Для збільшення харчової номенклатури викликом є багата етапність узгодження з китайською стороною фітосанітарних і ветеринарних інспекційних вимог. І саме розв'язанню цих проблемних питань Посольство наразі надає особливу увагу. Ми активно працюємо з китайською стороною над відкриттям ринку Китаю для нових видів харчової та аграрної продукції з України, створюючи нові можливості для вітчизняних виробників.

— *Окресліть, будь ласка, стан і перспективи китайської гуманітарної допомоги, зокрема в контексті відбудови України та її регіонів. Які аспекти гуманітарної співпраці найпріоритетніші для нашої держави?*

— З початком гарячої фази російсько-української війни Китай направив в Україну кілька траншів гуманітарної допомоги. Надходила вона й від урядів деяких китайських провінцій на адресу міст-побратимів, зокрема до Києва й Одеської області. Китай також надавав підтримку нашим співвітчизникам через свої дипустанови в сусідніх з Україною європейських державах.

Наразі серед наших першочергових потреб — технічне та медичне обладнання, будівельні і витратні матеріали для відновлювальних робіт. Надалі ж Україна зацікавлена в імпорті продукції, яка матиме важливе значення для відновлення національної економіки, зокрема машинобудівної, будівельної, транспортної галузей. У цьому зв'язку Китай, що має значний потенціал у будівельній і промисловій сферах, а також власний досвід у розбудові інфраструктури, є потенційним партнером у відбудові повоєнної України та її економіки.

— *Яке сприйняття України панує в китайському суспільстві та чи змінилося воно з початку повномасштабного вторгнення? Як китайські ЗМІ та соціальні мережі, що їх держава суворо контролює, висвітлюють події в Україні і як це відображено на ставленні китайців до українців?*

— Сприйняття громадян Китаю нашої держави обумовлене поточним інформаційним середовищем, яке, на жаль, не на нашу користь.

Китайські ЗМІ дозвано висвітлюють події в Україні та чітко дотримуються урядової позиції, вже третій рік поспіль називаючи російську агресію «українською кризою».

Безумовно, чимало китайців чітко усвідомлюють, що відбувається, іменують росію тим, чим вона і є — агресором, та підтримують Україну.

Ми активно працюємо з такими людьми і намагаємося сприяти тому, щоб вони одержували актуальну інформацію про події в Україні.

— У листопаді 2023 року Ви зазначали, що власні можливості України щодо боротьби з російською пропагандою в Китаї «вкрай обмежені». Як, на Вашу думку, можна розв'язати наявні проблеми з ресурсами, кваліфікованими кадрами та каналами комунікації?

— Головним напрямом, на якому потрібно зосередитись у боротьбі з російською пропагандою та дезінформацією, є інформаційний складник. Адже в умовах широкої присутності російських ЗМІ в Китаї, а також жорсткої внутрішньої цензури, яка обмежує доступ громадян КНР до більшості провідних світових ресурсів, донести об'єктивну інформацію про російський тероризм і воєнні злочини дуже важко.

З огляду на надзвичайно високий рівень китайсько-російських відносин і регулярні візити високих російських гостей, китайські ЗМІ «неприємних» речей про друга КНР не пишуть. Тож чи не єдиною можливістю боротьби з російською пропагандою є наявність потужних і диверсифікованих джерел інформації в Китаї, які готуватимуть таргетовані китайськомовні матеріали. Такими джерелами, крім офіційних ресурсів Посольства, можуть бути китайськомовні версії сайтів провідних ЗМІ України, а також їхні сторінки в китайських соціальних мережах.

Очевидно, що в нашій державі достатньо фахівців, спроможних працювати на згаданому напрямі; єдине питання — це організація їхньої сталої роботи. Над цим ми якраз активно працюємо.

— Якими є перспективи розвитку української публічної дипломатії в Китаї? Поділіться, будь ласка, найуспішнішими проектами в цій сфері. На що насамперед слід зважати, представляючи Україну китайській аудиторії?

— Напрямок публічної дипломатії в Китаї дуже залежить від рівня двосторонніх політичних відносин між державами. Адже як офіційні посадові особи, так і представники культури, медіа, спорту тощо обережно контактують із представниками нашої країни та зважають на стан поточного українсько-китайського діалогу.

Саме тому за цих умов одним із найефективніших напрямів роботи у сфері публічної дипломатії для нашої держави є комунікація через соціальні мережі, де можна як інформувати про перебіг подій в Україні, так і ознайомлювати громадян Китаю з нашою культурою, історією, досягненнями науки та спорту.

Від початку повномасштабного воєнного вторгнення росії в Україну ми протягом року взаємодіяли з командою, яка допомагала нам із роботою у соціальних мережах, що суттєво збільшило кількість підписників і переглядів на офіційній сторінці Посольства в мережі «Weibo». Наразі ми й далі зосереджуємо свої зусилля саме на цьому напрямі.

— За даними МЗС, у Китаї немає української громади як організованої структури. Як у такій ситуації Посольство підтримує взаємодію з українцями, котрі постійно проживають у КНР?

— Посольство України в Китаї завжди відкрите для наших співвітчизників, комунікація з якими не обмежується наданням консульських послуг.

Зважаючи на обмеженість ресурсів і специфіку країни, ми докладаємо всіх зусиль для взаємодії з українцями, які проживають у Китаї: проводимо заходи, приурочені до пам'ятних дат, надаємо необхідну допомогу, сприяємо в реалізації різноманітних проєктів, що їх ініціює наша громада.

Також маємо плани, до втілення яких згодом залучатимемо українців.

— Як, на Вашу думку, впродовж 2024–2025 років потенційно зміниться позиція Китаю щодо російського вторгнення в Україну і що може на це вплинути?

— Від початку повномасштабного воєнного вторгнення росії в Україну, зокрема і власне розв'язання війни, відбулася низка страшних подій, які мали б суттєво вплинути на позицію Китаю щодо конфлікту та змінити її на нашу користь, але цього не сталося. Бучанська трагедія, захоплення Запорізької АЕС, підриг дамби Каховської ГЕС, величезні руйнування інфраструктури, масові викрадення українських дітей, вбивства цивільного населення — ніщо з переліченого не змінило позиції Пекіна та не змусило його вплинути на Москву, щоб вона припинила свою божевільну агресію проти нашої держави.

Саме тому я б не тішив себе марними ілюзіями, а виходив би з реалій, які для української сторони, на жаль, не можна назвати позитивними. У політичній площині всі провідні актори міжнародних відносин уже давно визначилися, хто агресор, а хто жертва агресії.